

همت آباد است و در برهمن سائر آنچهها هیچ دلالت ندارد .

یکی از کلا اظهار داشت خوب است بوزارت داخله شرحی نوشته شود مأمورینیکه معین شده اند برای برچیدن انجمنها دستنگاهدارند و یکی دیگر از کلا چنین اظهار کرد باید نوشته شود از طرف مجلس محترم چنین چیزی نوشته نشده و مجلس هم هیچوقت بر خلاف قانون اساسی حکم نمیکند مگر اقدامی مغل از نظام انجمنها صادر شود و رئیس چنین تقریر کردند این اجتماع چیزی است که تمام ملل روی زمین دارند همین مجالس تفریحی داری و غیره که در اینجا معمول است همان اجتماعی است که بجهت مسالمت است بلی آکر فساد از اجتماع انجمنی حاصل شود یا اسلحه داشته باشد آنوقت باید جلو گیری شود بالاخره بعد از مذاکرات و تصویب مجلس فراز شد شرحی در این باب بوزارت داخله نوشته شود در اینموقع شروع بقرائت نظامنامه بلدی شد پس از خوانده شدن تا ماده و نایف انجمنهای بلدی عموم و کلا بجهت رفع کسالت باطن دیگر رفتند و فی الجمله استراحت نموده باطاق رسمی مراجعت و شروع بعدا کرده شد بدو لایحه که از طرف اهالی شیراز مقیم طهران بمجلس نوشته شده بود قرائت شد قریب باین مضمون - عرضه داشت اهالی فارس بمحضر مقدس مجلس محترم شورای ملی اشتغال کلی و کلا محترم مجلس بجای امور قدری موجب انصراف حاضر و کلا معظم از خواستن و کلا راز همه بدتر اخبار موخته از شیراز رسیده اسبیل و خشت ما میشود لهذا برای تذکار لازم شمریم این مختصر را بطور یاد آوری عرض نمایم جناب میرزا ابوالحسن خان که یکی از کلا شیراز هستند از فراز معلوم بواسطه سره مزاج و برای مداوای فرنگستان را دارد و معلوم نیست استبداد در شیراز تغییر کرده باشد و ما هم نمیتوانیم بر خود هموار نمایم که هنوز کسی از کلا فارس بر مرکز نیامده باشد در اینصورت استنها میکنیم تلگرافی از وزارت داخله بکومت فارس صادر شود که کلا را زود حرکت بدهد و موجب تلگراف قوام الملک که چندی قبل نموده بودند و کلا تا ۲۲ صفر حرکت خواهند کرد ایشان را تا آنوقت مشغول بدانند و از طرف مجلس محترم هم تلگرافی بجناب حجه الاسلام آقای میرزا دامت برکاته بشود که نظارت در حرکت و روانه نمودن کلا داشته باشند و برای اطمینان این مرد و تلگراف بما مرحمت شود که خودمان مغایره نمایم بعد از وصول جواب تقدیم مجلس محترم خواهیم داشت سپس تلگرافی که در این باب بعنوان جناب حجه الاسلام آقای آقا میرزا محمد ابراهیم از طرف مجلس نوشته شده بود که مغایره شود قرائت گردید قریب باین مضمون از قرار مذکور و کلا شیراز از حال حرکت نکرده اند و این مسئله موجب حیرت شده مخصوصاً متنی است اقدامات لازم فرمائید که و کلا زودتر حرکت داده شوند و همچنین رقمه که در این خصوص بوزارت داخله از طرف مجلس نوشته شده بود خوانند قریب باین مضمون بود

اهالی فارس ساکنین دارالافتاء لایحه بمجلس محترم نوشته و اظهار داشته اند تا کتون و کلا شیراز حرکت نکرده اند نمیتوانیم این مسئله را بر خود هموار نمایم و موجب تلگراف جناب قوام الملک

که چندی قبل مغایره نموده بودند تا ۲۲ صفر و کلا حرکت خواهند کرد اثری ظاهر نشده لهذا زحمت میدهد تلگرافی نوشته شود بکومت فارس که زودتر و کلا حرکت داده بیایند طهران.

حاج محمد اسمعیل آقا - تلگرافی است از انجمن میهد بشوایند و مقدمه دارد که بنده عرض میکنم و آن این است ما مطالب امروزه تشکیل بانک ملی است و واقفیات مملکت بسته باین اساس مقدس است و همه کس در این خصوص همراهی نموده خصوصاً و کلا از دریایان که در این خصوص فوق الامده داد مردی دادند و امروز بتلگرافخانه رفته حضوراً یا انجمن تبریز و ارومی گفتگو کرده بالاخره قول سریع گرفته اند که در کروز تومان برای بانک ملی بزودی حاضر نمایند خوبست سایر و کلا محترم هم اتفاقاً بکلا محترم آذربایجان نموده به منظور اقدامات لازم نمایند که انشاء الله استعجاب و تشکیل این اساس موجب سرفرازی ما ملت خود .

رئیس - در این باب مکرر سؤال جواب شده و همه وقت لزوم این مطلب را تصریح کرده که تا یک مقداری سرمایه از ملت بیسکجا جمع نشود تمام این اقدامات ما بی نتیجه خواهد ماند و معلوم است این سرمایه را هم از یکجا نمیتوان خواست باید بتمام ایالات و ولایات تأکید و ترقیب نمود که عموم اهالی ولایات در تشکیل دستکام این اساس جدا همراهی نمایند .

آقای میرزا ابوالحسن خان - کتبی دایر کردن بانک ملی وظیفه لازمه ما است یعنی اگر عقیده کسی غیر از این باشد خلاف بوطن کرده ناموس ایران باقی نمماند مگر اینکه یک همچو اداره باشد .

(در اینموقع خلاصه تلگراف حضوری انجمن تبریز قرائت شد قریب باین مضمون -)

باین ترتیب که فرموده بود سریعاً قول دو کروز را میهدیم (انجمن تبریز)

حاج محمد اسمعیل آقا - و اما و کلا محترم آذربایجان و اهالی آنجا خیلی همت کرده اند و در همه جا کارهای آنها باید سرمشق ما باشد و باید خیلی متشکر باشیم .

آقای سید محمد تقی - اگر اینست میفرماید خود را از قید اسارت خارج نمائید باید افراد ملت هم دیگر را تشویق نموده این اساس را بر بیاورند .

حاج محمد اسمعیل آقا - البته اهالی تهران هم مسامی جیمه نموده اند و خواهند نمود که انشاء الله این کار مهم که جهه گرفته ایم بخوبی از عهد آن بر آئیم .

آقای التجار - انجمنی در اسفهان باسم انجمن ترقی تشکیل شده و جناب آقای تقی الاسلام دو سه مجلس حاضر گشته مردم را تشویق و ترغیب فرموده قرار شرکت بانک را داده اند و یک شبه از بانک ملی در کاروانسرای گلشن بریاست حاج محمد حسین کازرون دایر شده مشغول فروش سلط هستند انشاء الله اهالی اسفهان هم اتفاقاً باهل آذربایجان نموده و از سایرین عقب نخواهند ماند مخصوصاً جناب آقای تقی الاسلام بعین نوشته بودند که بر روی

بانک بگویم علاوه از مؤسین حاضر تمام املاک خود را فروخته بگذارم در بانک ملی و همچنین حاج محمد حسین کازرونی نوشته اند که حاضریم تا دو سب هزار تومان در بانک بگذارم (در این مورد یکی از وکلا خراسان عنوان نمود که اهالی خراسان هم کمال سعی و کوشش را در این خصوص دارند ولی ... فوراً رئیس چنین جواب دادند .

خواهش دارم کلیه ولی را بردارید در این موقع اگر ملت مجانبه کرد در اینموقع که در همه حال چه برسد بانکه بانک تأسیس شده در بانک گذاراده تجارت نماید .

آقای سید محمد تقی - تمام ولایات حاضرند از برای مساعدت با بانک ملی منجمه (تون) جناب شریعتدار آقای آقا میرزا عبدالحمید که از اجله علماء و پسر جناب سید الا سلام آقای حاج میرزا محمود لونی است در یک ماه قبل شرحی بین مرقوم فرموده اند که بعد از اقدامات مردانه و اشتیاقات مجدانه وجه منتهایی از اهالی آنجا برای بانک ملی تهیه کرده و مشغول ترغیب مردم هستند و الحق مسامی جیمه و اقدامات واقیه جناب معزی الیه در همراهی با مجلس شورای ملی موجب تشکر اعضای محترم مجلس مقدس است و نیز بتوسط من شرحی کتبیاً حضور مبارک حضرت حجه الاسلام آقای آقا سید عبدالله مدظله در این خصوص مساعدت با مجلس محترم نوشته اند و منتظر دایر شدن بانک هستند بمجرد دایر شدن البته خواهند فرستاد .

حاج محمد اسمعیل آقا - فضل الله اساس بانک حاضر است و فراهم می آید .

رئیس - باید سعی کرد سرمایه زیاد شود هر چه زیادتر جمع شود اسباب استعجاب کار است .

حاج محمد اسمعیل آقا - بوجوب نظام نامه سرمایه بانک سی کروز است ولی امیدواریم زحمت و همراهی عموم ملت بعد کروز برسد .

حاج خیاط باشی - و کلا بیکه از ولایات خواسته اند باید از ایلات هم و کلا بخواهید چون همت ایلات در اینموقع همت بزرگی است (اکثر از و کلا تحسین و تصدیق نمودند) پس از این یکی از و کلا اظهار داشته بود تلگراف حاج میرزا معلوم که برشت مغایره کرده اند صحیح است یا نه اگر صحیح است پس چرا عذرش را نمیفرمایید یکی از و کلا چنین اظهار داشت که مکرر گفته ام عقاید مختلف است شاید بنظر آن این طور رسیده علاه باید اصلاح نمایند جواب داده شد حالا که در مجلس مطرح شد باید رسیدگی شود و یکی دیگر از و کلا چنین تقریر کرد که علاوه از این تلگراف کاغذی از رشت آمده که قریب دو سب مهر دارد نوشته بودند تمام اسباب حرکت جناب حاج خمایی و جمع شدن مردم در صحرائ ناصریه و اسباب افتشاش رشت ایشان شده اند باز همان عقیده او این است و جمعی معترضین آمده اند باید اصلاح کرد باز جواب داده شد که نوع تلگراف است یکی از روی نفهمیدگی است و یکی از روی غرض باید دید این تلگراف کدام یک از آن دو قسم است بالاخره گفتند سواد تلگراف مجلس محترم که برشت مغایره شده با سواد تلگراف حاج میرزا معلوم قرائت شود هر دو را خوانند .

سواد تلگراف مجلس قریب باین مضمون - جناب مستطابان آقای حاجی خمایی و آقای حاج شیخ علی از قراریکه جناب سیددار تلگراف بجناب سردار منصور اطلاع داده اند قهرآ میاید ست طهران اسباب حیرت است در اینموقع که باید در راه هدایت قدم بزنید اینطور اقدامات بمناسبت چون مامور میاید برای رسیدگی و اصلاح متنی است حرکت موقوف تا مامور برسد .

سواد تلگراف آقای حاج میرزا معلوم بتوان جناب آقا سید محمود قریب باین مضمون - حرکت حجه الاسلام بموقع مراجعت صحیح نیست گوش بان تلگراف نفرمائید تلگراف مجلس که تمام انجمنهای رشت موقوف و دو نفر مفید از طهران خارج مقیده بنده از توقف در خارج نتیجه گرفته میشود و بهتر این است مذاکرات زیاد در این خصوص بیان آمد که اگر کسی بخواهد خیانت بکند با ما است که حالی بکنیم و یکی دیگر اظهار داشت که از طرف جناب رئیس تحقیق شده و عین سواد این تلگراف را در تلگراف خانه دیده اند و یکی دیگر چنین عنوان نمود اقدامات وکلا باید برای امنیت این مملکت باشد اگر بر خلاف اقدام نمایند خیانت کرده اند باز همان وکیل چنین بیان کرد من مدعی هستم این اقدامیکه حالا میفرمایید بکنید باعث افتشاش رشت خواهد شد باشد بعد از اصلاح آنجا با الجمله پس از مباحثات زیاد قرار شد در این باب رسیدگی و تحقیق شود چون نظامنامه بلدی دفعه سیم بود که قرائت شده و نوبت تصویب و اخذ رای بود لهذا برای تصویب تا آنجا بیکه قرائت کردند و روزه رای منتشر و (۶۳ رای گرفته شد)

قانون بلدی

فصل اول

قواعد کلیه

۱ - مقصود اصلی از تأسیس بلدی حفظ منافع شهرها و ایضای حوائج اهالی شهر نشین است .

۲ - امور راجعه بلدی از قرار تفصیل است .

اولاً - اداره کردن آنچه اهالی شهر برای اصلاح امور بلدی بوجوب قانون میهد .

ثانیاً - اداره کردن اموال منقوله و غیر منقوله و سرمایه های که متعلق بشهر است .

ثالثاً - مراقبت در عدم تعطیل آذوقه شهر به وسائل ممکنه .

۳ - ساختن و پاک نگاهداشتن کوره ها و میدانها و خیابانها از پیاده رو و کالسکه رو و باغ های عمومی و مجاری میاه و زیر آبها و پلها و معابر و غیره و همچنین روشن کردن شهر و تقسیم آبهای شهری و مراقبت در تحقیق قنوت و پاکیزگی حمامها .

خاصاً - مراقبت در رفع نكدی و تاسیس دارالمنساکین و دارالمرجوز و مریضخانه ها و امثال آن سادساً - معاونت در اقدامات حفظ الصبه و حفظ دواب وحشم و تأسیس دوخانه ها و امثال آن سابعاً - مواظبت در اینکه ماسپر شهری موافق نقشه معینی باشد و اقدامات مقتضیه برضد حریق و سایر بلیات سماری و اراضی بعمل آید .

ثامناً - بیمه آبنه متعلق بشهر از حریق تاسماً - معاونت در تکمیل معارف و مساعدت در دایر نمودن کتابخانه ها و قرائتخانه ها و موزه ها

و حفظ و مرمت مساجد و مدارس و آبنه عتیقه .

عاشراً - مساعدت با دولت در ساختن بازارها و نایبشکاههای تجارته و کلیه مراقبت در احوال حرمت و تجارت شهر و دایر نمودن محل تشخیص اسعار و معاملات عمومی .

۴ - دایره اقدامات بلدی مختص بحدود شهر و اراضی متعلقه بشهر است .

۵ - انجمن و اداره بلدی میتواند باسم شهر بیع و خری و هر گونه معاملات نماید و بجای لازم شکایت کند و در محاکمه عدلیه اقامه دعوی نماید و مدعی علیه واقع شود .

۵ - اراضی کوچکها و میدانها و پیاده رو ها و سایر و رودخانه ها و سواحل رودخانه ها و زیر آبها و غیره هر چند که متعلق بشهر است محل استفاده عموم ناس است .

۶ - وجوهی که اهل شهر برای مصارف بلدی میهدند باید بحکم قانون باشد .

۷ - حاکم شهر باید مراقبت نماید که اقدامات بلدی مخالف باین نظامنامه نباشد .

۸ - اداره بلدی حق دارد که هر معینی باسم شهر داشته باشد .

فصل دوم

در تشکیل انجمن بلدی

۹ - محبت بلدی مرکب است از انجمن بلدی و اداره و شمس جزء آن .

۱۰ - انجمن بلدی مرکب است از اعضای که از محلات شهر بترتیب زیر انتخاب میشوند .

۱۱ - عده اعضای انجمن بلدی در شهرهای کوچک شانزده و در شهرهای متوسطیست و در شهرهای بزرگ سی نفر خواهد بود که با رعایت وسعت و جمعیت بمحلات شهر تقسیم میشوند .

شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

۱۲ - انتخاب کنندگان اعضای انجمن بلدی باید دارای شرایط ذیل باشند .

اولاً - تابعیت ایرانیه .

ثانیاً - اكمال بیست و یک قلا .

ثالثاً - دادن مطالبات پرداختن خانه یا مستقل یا اراضی در حدود شهر متوسط یا نیمه و در شهرهای کوچک سیصد تومان ارزش داشته باشد .

۱۳ - ادارات عدلیه و خبریه نیز در صورتیکه صاحب چنین مستقلی یا زمینی در شهر باشند حق فرستادن و کبلی برای شرکت در انتخابات دارند کذا که شرکتها و اشخاصیکه تجارتخانه و حجره معینی دارند حق شرکت در انتخاب و دارند و او اینکه صاحب خانه و یا مستقل یا اراضی بطوریکه ذکر شد نباشند .

۱۴ - اگر خانه یا مستقل یا زمینی مابین چند نفر مشترک باشد یکی از شرکا میتواند موافق قرارداد سایر شرکا در انتخابات حاضر شود .

۱۵ - اشخاص ذیل حق انتخاب ندارند .

اولاً - اشخاصیکه بواسطه جنس و حیاتی مجازات قانونی دیده اند .

ثانیاً - اشخاصی که معروف بارتکاب قتل و سرقت باشند .

ثالثاً - ورشکسته بتصیر .

رابعاً - اشخاصی که از بابت عوارض بلدی بقیایا

دارند و بیش از نصف عوارض حالیا آنها نپرداخته اند

خاصاً - طایفه نسوان .

سادساً - اشخاص خارج از رشد .

۱۶ - اشخاص ذیل از شرکت در انتخابات بشرط منتهیند .

اولاً - حکام و معاونین آنها در محل حکومت .

ثانیاً - عمال نظریه شهری که در آن انتخابات بعمل میاید .

ثالثاً - مأمورین نظامی بری و بحری داخل در نظام .

۱۷ - شرایط انتخاب شدن همان شرایط انتخاب کردن است علاوه باید انتخاب شوندگان سواد فارسی کامل داشته و سنشان کمتر از بیست و پنج نباشد و داخل در خدمت دولتی نباشند .

۱۸ - اشخاصی که انتخاب میشوند باید قبل از وقت یا خودشان داوطلب انتخاب شدن باشند و یا بتکلیف انتخاب کنندگان قبول انتخاب شدن را نموده باشند .

ترتیب انتخاب اعضاء

۱۹ - برای انتخاب اعضای انجمن نظارتی از معارف انتخاب کنندگان از محلات شهر تشکیل می یاید و در تحت نظارت حاکم یا نایب الحکومه یا معاونشان خواهد بود .

۲۰ - عده اعضاء انجمن نظارت مطابق خواهد بود با عده محلات شهری ولی کمتر از شش نفر نخواهد بود .

۲۱ - پس از تشکیل اعضای انجمن از میان خودشان بکثرت رئیس و یک منشی انتخاب خواهند نمود .

۲۲ - نظم مجلس و حفظ قوانین انتخاب بارتیس و نوشتن صورت مجلس هر اجلاس بانمنشی خواهد بود .

۲۳ - انجمن نظار فقط مشغول امر انتخاب خواهد بود و دخالت در امر دیگر نخواهد نمود .

۲۴ - انجمن نظار اعلان مرتب نموده دو هفته قبل از روز انتخاب که جمعه خواهد بود در شهر اشاعه می دهد .

۲۵ - اعلان مذکور در ماده فوق مراتب ذیل را دارا خواهد بود .

اول - محل و ایام و اوقاتی که انجمن نظار حاضر خواهد بود برای این تفرقه باشخاصی که شرایط انتخاب کردن را دارا هستند .

دوم - سواد دوازده تا هیجده این قانون را .

سوم - محل و روز و مدتی را که انجمن نظار حاضر خواهد بود برای گرفتن اوراق انتخاب از دارندگان تفرقه انتخاب .

چهارم - عده اعضائی که باید انتخاب شوند .

۲۶ - محل اجتماع انجمن نظار حتی المقدور قسمی انتخاب خواهد شد . که در مرکز شهر واقع باشد تا مردم بتوانند سهولت و آزادی ورود کرده تفرقه بگیرند یا روز انتخاب رای بدهند مثل مساجد و یا مدارس .

۲۷ - تفرقه که باندر و تاریخ بهر اعضای انجمن نظار بان انتخاب کنندگان داده میشود معنوی اسم خود و نام و سن و شغل و منزلت انتخاب کنند خواهد بود همچنین تعیین روز و محلی را می نماید که دارنده تفرقه باید حاضر شده رای خود را بدهد

۲۸- انجمن نظارت تمام تره‌های را که می‌دهند برآب نمره در کتابچه ثبت خواهد نمود.

۲۹- در روز انتخاب کفقط یک روز خواهد بود بوسیله اعلان و تره‌ها می‌باید گردیده انجمن نظارت از صبح تا شام در محلی که تعیین شده حاضر می‌شوند.

۳۰- در روز انتخاب اقلاد ساعت برای تحصیل آراء حاضر خواهد بود ساعت افتتاح و اختتام مجلس انتخاب قبل از وقت اعلان خواهد شد.

۳۱- پس از انقضای وقتی که تعیین شده دیگر وره انتخاب از کسی قبول نخواهد شد.

۳۲- دادن رأی باید مخفی باشد و از این جهت دارنده تره باید قبل از دخول بمجلس انتخاب مطابق عده‌ای که اعلان شده است اسم یک یا چند نفر را که دارای شرایط انتخاب شدن باشند روی کفقط سفید بی‌نشان نوشته تا کند و با خود داشته باشد.

۳۳- پس از حضور اعضای انجمن و افتتاح مجلس انتخاب در ساعتی که اعلان شده قبل از شروع بگرفتن اوراق انتخاب رئیس انجمن نظارت جمعیه که برای ضبط اوراق انتخاب است در حضور اعضای انجمن و حاضرین از انتخاب کنندگان باز نمودن رأی بودن آنرا مینماید.

۳۴- دارندگان تره برای ورود بمجلس انتخاب باید تره و وره انتخاب خود را در دست داشته باشند.

۳۵- اشخاصی که تره ندارند حق دخول و مزاحمت را ندارند.

۳۶- هر یک از دارندگان تره پس از ورود بمجلس انتخاب در کمال آرامی تره و وره انتخاب خود را بر رئیس خواهد داد.

۳۷- رئیس نمره تره را بصوت بلند می‌گوید تا یکی از اعضای انجمن نمره را در کتابچه ثبت تره پیدا نمود نشان کند پس از نشان نمره رئیس تره را با احتیاط رد نموده وره انتخاب او را بدون نگاه کردن در جمعیه انتخاب می‌اندازد.

۳۸- انتخاب کنندگان پس از دادن وره انتخاب و پس گرفتن تره در صورت تنگی یا اختلال نظم و ترتیب انتخاب و امر رئیس از مجلس انتخاب خارج خواهند شد.

۳۹- رئیس از حضور عده از انتخاب کنندگان در مجلس انتخاب مضايقه نخواهد نمود مگر اینکه موجب تنگی مکان و معطلی بی‌نظمی امر انتخاب شود در این صورت اطاعت امر رئیس واجب است.

۴۰- دخول در مجلس انتخاب با داشتن حربه ممنوع است.

۴۱- پس از انقضای وقت مجلس انتخاب با نشان شدن تمام نمره‌ها در کتابچه ثبت تره رئیس ختم انتخاب را بصوت بلند اعلان می‌نماید و پس از آن دیگر از کسی وره انتخاب قبول نمیشود.

۴۲- پس از اعلان ختم رئیس جمعیه انتخاب را در حضور اعضای انجمن نظارت و حاضرین از انتخاب کنندگان خالی نموده امر با استخراج اسمی می‌نماید.

۴۳- کار اول تعیین عده اوراق انتخاب خواهد بود و نتیجه آن توسط منشی انجمن در صورت مجلس روز انتخاب ثبت میشود.

۴۴- پس از تعیین عده اوراق انتخاب یکی از اعضا اسمی مرقومه روی اوراق را یک یک بصوت بلند می‌خواند و بیک نفر دیگر از اعضا میدهد.

۴۵- منشی مجلس باید اسمی که خوانده می‌شود

شود در بالای صحنه کافذی سیاه نموده هر چند دقه که يك اسم مکرر میشود زیر آن برای شماره ملاستی بگذارد.

۴۶- در صورتیکه روی اوراق انتخاب بیشتر یا کمتر از عده معینه در اعلان اسمی نوشته باشند نقصی در امر انتخاب حاصل نخواهد شد در صورت اول آن عده اسمی که زیاد نوشته شده از آخر وره خوانده نخواهد شد.

۴۷- از اوراق آنچه سفید یا لایقه باشد یا آنکه صحیحاً معرفی انتخاب شده را ننگند یا امضای انتخاب کننده را داشته باشد یا بیش از یک ورق باشد محسوب نخواهد بود ولی عیناً صمیمه صورت مجلس می‌شود.

۴۸- بلافاصله پس از استخراج ر شماره آراء رئیس نتیجه را بصوت بلند اعلان می‌نماید و اوراق انتخاب را پاره و اطل مینماید با شنای آن هائی که در ماده فوق ذکر شده که صمیمه صورت مجلس می‌شود.

۴۹- انتخاب شده اشخاصی خواهند بود که اکثریت آراء نسبت به طرف ایشان باشد.

۵۰- صورت مجلس انتخابات را منشی در دو نسخه تحریر نموده به اعضای انجمن نظارت می‌رساند یک نسخه بحاکم یا نایب الحکومه داده خواهد شد و نسخه دیگر با کتابچه ثبت تره و اوراق مذکور در ماده فوق در نزد یکی از اعضاء که انجمن نظارت تعیین میکند امانت می‌ماند که پس از تشکیل بانجمن بلدیّه تسلیم نماید.

۵۱- در صورت تساوی آراء منتخب بحکم قرعه معین میشود.

۵۲- در صورتیکه تجدید انتخاب لازم شود جمع آئینده خواهد بود.

۵۳- اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان کسی در حین انتخاب شکایات یا ایرادی در امر انتخاب داشته باشد مانع از انجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح آن شکایات باید در صورت مجلس درج شود.

۵۴- شکایات و ایرادات راجعه بانتخابات باید در ظرف یک هفته بعد از ختم انتخابات بانجمن نظارت اظهار شود تا انجمن رسیدگی نموده حکم خود را بدهد و نتیجه را صمیمه صورت مجلس انتخاب نماید.

۵۵- متشکبان از انتخابات اگر از حکم انجمن نظارت راضی نباشند می‌توانند پس از افتتاح انجمن بلدیّه شکایات خودشان را در ظرف هفته اول بانجمن بلدیّه اظهار نمایند حکم انجمن بلدی قلمی خواهد بود.

۵۶- حق ایرادات و اعتراضی بر انتخابات را اشخاص دارد که حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را داشته باشند انجمن نظارت یک هفته بعد از انجام انتخابات متفرق خواهد شد.

۵۷- اسمی انتخاب شدهگان برای انجمن بلدیّه بعد از اتمام انتخابات از طرف سا کم در روزنامه طبع خواهد شد.

۵۸- در شهر های بزرگ برای تسهیل امر انتخاب انجمن نظارت می‌تواند در هر محله شعبه جدا گانه مرکب از شش نفر تشکیل نماید که بر ترتیب فوق متعین آن محله را تعیین کند.

۵۹- اعمال انجمن نظارت و شعب آن از دادن تره و تحصیل آراء در روز انتخاب و غیره باید مقارن یکدیگر باشد در یک روز اختتام پذیرد.

فصل سوم

ترتیب و وظایف انجمن بلدیّه

۶۰- یک هفته پس از انجام انتخاب اعضای انجمن بلدیّه منعقد گشته مشغول امور راجعه بخود می‌شود.

۶۱- انجمن بلدیّه بعد از تشکیل اگر خیلی در امر انتخاب یکی از مجلات مشاهده نماید می‌تواند با اطلاع حکومت امر تجدید انتخاب در آن محله نماید.

۶۲- انجمن بلدیّه مرکب است از اعضای که بمدت چهار سال بموجب این نظامنامه انتخاب می‌شود.

۶۳- اعضاء انجمن بلدیّه قبل از شروع باجرائ وظایف خود قسم یاد خواهند کرد که با کمال راستی و درستی تکالیف خود را انجام دهند.

۶۴- اعضای انجمن بلدیّه از طرف دولت یا ملت موظف خواهند بود.

۶۵- اگر یکی از اعضاء انجمن بلدیّه از این شغل استعفاء نماید و یا آنکه بجهتی از جهات که در ماده ۱۲ این نظامنامه مصرح است از عضویت انجمن محروم شود بجای آن عضو دیگر از محل خودش انتخاب خواهد شد.

۶۶- هیچکس از اعضای انجمن بلدیّه نباید بدون عذر موجه از حضور در اجلاس انجمن خودداری نماید.

۶۷- عضو غائب باید رئیس انجمن را هر دقه از جهت غیبت خود مطلع نماید و رئیس انجمن اظهار عضو غایب را با اطلاع انجمن برساند.

۶۸- هر گاه عضو در انجمن حاضر نشد و رئیس انجمن جهت غیبت خود را اطلاع نداد و یا اینکه اطلاع داد ولی انجمن با اکثریت دولت آراء عذر او را موجه ندانست دقه اول و دوم رئیس او را توبیخ خواهد کرد و در دقه سوم از حضور در انجمن معاف خواهد بود.

۶۹- رئیس انجمن بلدیّه را خود انجمن از میان خود یا اکثریت آراء انتخاب خواهد کرد در پایتخت و کرسیهای ایالت فرمان همایون در استقرار او بدین سمت صادر خواهد شد رؤسای انجمن های بلدیّه شهرهای دیگر بدین سمت بحکم وزیر داخله مستقر خواهند بود منشی انجمن را نیز خود انجمن با رعایت کثرت آراء از اعضاء انتخاب خواهد کرد.

۷۰- وظایف انجمن بلدیّه از این قرار است که اولاً- انتخاب اجراء بلدیّه و مستخدمین که موافق این نظامنامه باید از طرف انجمن انتخاب شوند.

ثانیاً- تعیین مقرری برای مستخدمین ادارات بلدیّه.

ثالثاً- ترتیب تکالیف و وظایف ادارات بلدیّه در دوائر جروا و نوشن دستورالعمل آنها.

رابعاً- مذاقه در عمل بودجه بلدیّه.

خامساً- تعیین مقدار فروعات و عوارضی که برای مصارف بلدیّه از اهالی شهر به موجب قانون گرفته میشود.

سادساً- تبدیل عوارض جنسی بقصدی سابقاً- تعیین اینکه از چه نوع بقایای شهری که لاوصول مانده باید صرف نظر شود.

ثامناً- ترتیب حفظ و اداره کردن سرمایه‌ها و اموال بلدیّه و همچنان نظم و ترتیب تاسیسات خیریه از قبیل مریدخانه و کتابخانه و غیره که بخرج شهر در آورده شده است تحصیل اموال غیر منقوله عشارا خرید و فروش اموال غیر منقوله و

تعیین قواعد خرید آنچه که برای ترتیب اینیه و کوچکها مواظق نقشه ایکه مضمی و مقبول شده و لازم است واحد عشارا تعیین و تبدیل نرخ گوشت و نان و سایر ارزاق و میزان اجرت کالسکه های گریه ای و تراوای و سایر اسباب حمل و نقل اثین عشارا مذاقه در لایحه استقراری شهری و کلیه قرارداد هائیکه باسم شهر منعقد خواهد شد. ثلاث عشارا قبول نمودن وجه امانت باسم شهر. اربع عشارا ترتیب قواعدیکه برای اجرای مواد سابق الذکر لازم خواهد شد. خمس عشارا ترتیب لوایح تغییر و تکمیل نقشه های شهری و ترتیب نقشه های جدیده سادس عشارا رسیدگی بحساب اداره بلدیّه و نظارت وقتیش اعمال آن اداره و رسیدگی بمواد شکایات که در آن اداره طرح میشود. سبع عشارا مشغول نمودن مستخدمین وصال بلدیّه. ثمانیه عشارا تقدیم محل در احتیاجات بوزیر داخله بتوسط حاکم محل در احتیاجات اهالی شهر و منافع آنها. تسعه عشارا تعیین مقدار عوارضیکه باید مردم از بابت استفاده از راههای اطراف شهر و بولها و معابر و صلاح خانها و لوله‌های مجاری آب و وزیر آنها که بخرج شهر ساخته شده است بدهند همچنان تعیین مقدار حق الارضی که باید شرکت‌های کشتی رانی و صاحبان کشتی از بابت اسکله هائیکه ساخته شده است بدهند.

عشرین- رسیدگی بصحت موازین و مقادیر.

احد عشرین- تعیین محلی برای سیردن نگاهداری اطفال و مجانین و حیوانات گمشده و طریق ایصال ایشان باولای آنها.

۷۱- انجمن بلدیّه در عرض سال معمولاً کمتر از ۶ روز یا در تراز ۲۴ مرتبه منعقد نمیشود مگر باقتضای حاجت و تصویب خود انجمن که فوق العاده منعقد تواند شد فهرست اجلاس خود را انجمن بلدیّه در برج حوت برای سال آتی ترتیب داده اعلان خواهد کرد.

۷۲- هر دقه قبل از انعقاد انجمن بلدیّه رئیس فهرست اموری که باید مطرح مذاکره و مذاقه شود ترتیب داده برای اعضای انجمن بلدیّه خواهد فرستاد و نسخه ای هم برای اطلاع حاکم محل بحکومت ارسال خواهد داشت هر گاه در اجلاس انجمن بلدیّه در بکروز فرصت مذاکره در تمام امور معینه نشد روزهای بعد بآن امور رسیدگی خواهد شد.

۷۳- انجمن بلدیّه بحکم وزیر داخله در پایتخت و حکام در ولایات فوق العاده تشکیل تواند شد ولی باید قبل از وقت فهرست اموری که در انجمن مطرح مذاکره خواهد شد بتوسط رئیس انجمن بلدیّه برای اعضاء فرستاده شود.

۷۴- امور راجعه بانجمن بلدیّه بموجب اظهار اشخاص ذیل طرح میشود اولاً بتکلیف رئیس انجمن بلدیّه و امضای آن ثانیاً بموجب اظهار کتبی حاکم محل. ثالثاً با اظهار اداره بلدیّه. رابعاً بموجب اظهار و شکایات اشخاص متفرقه.

۷۵- اعضاء انجمن در صورتیکه بخواهند مطلبی را اظهار نمایند باید کتبی بر رئیس انجمن اعلان نمایند بعد از این اعلام مسئله را رئیس بانجمن اظهار میدارد و در صورتیکه انجمن اظهار مسئله را تصویب نمود اعضاء شروع در مذاکره مینمایند.

۷۶- انجمن بلدیّه میتواند تسویه امور ویرا که وقت مخصوص لازم دارد بیکدی یا چند نفر از اعضاء بلدیّه محول کند.

۷۷- رئیس انجمن بلدیّه حق دارد که برای حضور در مجلس اشخاص را که اطلاعات آنها بابت بیشرکت و مذاکره و مذاقه امور است دعوت نماید.

۷۸- برای اعتبار در اردادهای انجمن بلدیّه اعلان باید نصف اعضاء حاضر باشند ولی در اجلاسانی که در مواقع بلیات ارضی و سماوی و یا جنگ بطور فوق العاده تشکیل میشود از این قاعده صرف نظر خواهد شد و قرار داد انجمن با حضور قدر از اعضاء معتبر خواهد بود.

۷۹- برای قرارداد های انجمن بلدیّه در مواد ذیل باید اقلاد دو ثلث از اعضا حاضر باشند اولاد در باب فروش اموال غیر منقوله متعلق بشهر و خرید اموال غیر منقوله برای شهر.

ثانیاً- تعیین قیمت اراضی که برای ساختن اینیه با اشخاص متفرقه فروخته میشود و یا برای تصحیح نقشه شهر ابتیاع میشود.

ثالثاً- استقرارات و ضمانات که از طرف شهر میشود رابعاً- تبدیل عوارض جنسی بقصدی خامساً- تعیین مسئولیت مستخدمین اداره بلدیّه و دوائر جزو آن.

۸۰- غیر از مواردی که در ماده ۷۵ اشاره شده است سایر امور راجعه بانجمن بلدیّه با کثرت آراء حل و تسویه میشود در صورت تساوی آراء رأی رئیس دو رأی محسوب میشود هیچ عضوی بیش از یک رأی ندارد و رأی خود را نمیتواند بیکدی محول کند.

۸۱- در باب تعیین مستخدمین اداره بلدیّه و دوائر جزو آن و مقرری آن و مقرری آن مسا و مسئولیت اجراء مستخدمین رأی مخفی گرفته میشود ولی در سایر امور انجمن معتاد است رأی را مخفی یا علنی بگوید.

۸۲- تمام قرار دادهای انجمن بلدیّه باید در دفتری ثبت شده با امضای رئیس انجمن و اعضائی که در مذاکرات شرکت داشته اند برسد و صورت مجلس را منشی انجمن و منشی اداره بلدیّه نیز امضاء می‌نمایند و ترتیب دفاتر بعد منشی های مزبور است.

۸۳- کلیه قرارداد های انجمن بلدیّه با منضمات آن باید بتوسط رئیس انجمن برای حاکم محل فرستاده شود و آنچه که باید در روزنامه طبع و نشر شود با تصویب انجمن برای اطلاع اهالی شهر اعلان و اعلام خواهد شد.

۸۴- از قرارداد های انجمن آنچه باید با امضای حاکم یا وزیر داخله برسد بعد از امضاء بوقوع اجرا گذارده میشود.

۸۵- از قرارداد های انجمن بلدیّه که باید با امضای حاکم برسد از این قرار است:

اولاً- تعیین قیمت اراضی شهر که باید فروخته یا ابتیاع شود.

ثانیاً- استقرارات و ضماناتی که از طرف شهر میشود.

ثالثاً- تبدیل و تسهیل نرخ نان و گوشت و سایر ارزاق.

رابعاً- گریه کالسکه و درشکه و تراوای و سایر وسایل حمل و نقل.

خامساً- تغییر در نقشه شهر و ترتیب نقشه های جدیده.

سادساً- حقوقیکه از سفاین در اسکله هائی که بخرج شهر درست شده است اخذ می‌شود.

سابعاً- کلیه دستورالعمل هائی که انجمن بلدیّه برای ادارات بلدیّه و ادارات خیریه که در اداره شهر است ترتیب میدهد.

۸۶- از قرارداد های انجمن بلدیّه آنچه که باید با امضای وزیر داخله برسد از این قرار است:

اولاً- تسهیل عوارض جنسی شهر.

ثانیاً- بخرج شهر کوچکها و بیاد روهارا پاک کردن و نگاهداشتن مستعملین حریق و تنظیفات بلدیّه و ترتیب زیر آب سازیها.

ثالثاً- فروش و انتقال اموال غیر منقوله شهر با استنادی اراضی کوچک که در فقره اول ماده ۸۵ تصریح شده.

رابعاً- استقرارات و ضمانت هائی که از طرف شهر میشود.

خامساً- تعیین وجوهی که از بابت ساختن راهها و پلهای اطراف شهر و بنای صلاح خانه ها و مجاری آنها و غیره داده میشود.

سادساً- تعیین حق الارض و اراضی که در سواحل دریاها و رودخانه ها با اشخاص متفرقه و یا شرکتها داده میشود که اسکله بنا نمایند و یا برای بار گرفتن و یا بار دادن سفاین استعمال کنند.

سابعاً- ترتیب دستورالعمل های راجعه با ادارات خیریه و حفظ اموال غیر منقوله شهر در پایتخت و کرسی های ایالات و ولایات.

۸۷- هر گاه حاکم قرارداد انجمن بلدیّه را تصویب نمود باید جهت عدم موافقت خود را به انجمن بلدیّه اظهار نموده انجمن را متقاعد نماید و در صورتیکه انجمن متقاعد نشد قرارداد انجمن را حاکم بوزیر داخله تقدیم نماید که موافق ماده ۸۸ اقدام شود.

۸۸- قرارداد های انجمن بلدیّه که باید بتصویب و امضای وزیر داخله برسد بتوسط حاکم بوزیر داخله تقدیم خواهد شد وزیر داخله مکلف است که با کمال دقت قرارداد انجمن و اعتراض حاکم در آن باب رسیدگی نماید هر گاه قرارداد انجمن راجع بامری بوده که از تکالیف انجمن بلدیّه خارج است اعتراض حاکم را تصدیق نموده آن قرارداد را امضاء نمی‌نماید ولی در صورتی که قرارداد انجمن بلدیّه خارج از تکالیف و حدود آن نبود ولی بجهتی یا ملاحظه مخالف با مصالح عامه و یا منافع شهر است وزیر داخله نباید مسئله را در مجلس وزیرا مذاکره نماید چنانچه مسئله راجع باز زیاد عوارض است در مجلس شورای ملی مطرح شود و اگر محتاج با ایجاد قوانین جدیده باشد در مجلس شورای ملی و سنا مورد مذاقه گردد.

۸۹- هر گاه در انجمن بلدیّه اعضاء بقدری که برای اعتبار قرارداد انجمن لازم است حاضر نشده اند انجام امور مجول با اجلاس دیگر میشود و اگر در اجلاس ثانی اعضاء باز بقدر لازم حاضر نشده اند بلدیّه راپورتهای دوائر جزو را بحاکم محل میدهد و هر گاه حاکم با رأی اداره بلدیّه موافقت ننمود باید بطوری رفتار نماید که در باب قرارداد های انجمن در ماده ۸۷ مقید است.

۹۰- انجمن بلدیّه میتواند که قواعد لازم را در باب تنظیفات کوچکها و دستورالعمل های راجعه با ساختن پشتهایا و بنا و دانها و یا کتیکی مجاری میسوا و اقدامات حفظ الصبه و ضد سقوط و تیزی میدانها و اقدامات ضد حریق و حفظ و حراست اهالی از مواد مضره و غیره ترتیب نماید.

۹۱- کلیه این قواعد و دستورالعمل ها با رعایت حدود قوانین شرع آتور با امضای حاکم رسید بتوسط اداره پلیس بوقوع اجرا گذاشته خواهد شد.

فصل چهارم

اداره بلدیّه

۹۲- اداره بلدیّه مرکب است از اعضائی که انجمن بلدیّه انتخاب کرده است عده اعضاء اداره بلدیّه چهار نفر خواهد بود.

۹۳ - اداره بلدیہ در تحت ریاست رئیس انجمن بلدیہ خواهد بود رئیس مزبور که موسوم بکلانتر است یک نفر معاون از اعضای اداره بلدیہ بانضمام انجمن بلدیہ خواهد داشت و معاون مزبور که بدین سمت بحکم وزیر داخله استقرار میابد در موارد غیبت یا مرض کلانتر قائم مقام او خواهد بود متنی اداره بلدیہ را نیز انجمن بلدیہ از میان اعضای اداره بلدیہ معین خواهد کرد مدت مأموریت کلانتر و اعضای بلدیہ چهار سال است در دوره اول بعد از دو سال نصف اعضای بلدیہ بحکم قرعہ خارج شده و بجای آنها اعضای جدید انتخاب میشوند و بعد از انقضای هر دو سال آن نصف اعضای که چهار سال مدت مأموریتشان برآمده خارج شده و اعضای جدید انتخاب میشوند انتخاب اعضای سابق با اکثریت آراء انجمن بلدیہ جایز است

۹۴ - اداره بلدیہ مکلف است که موافق این نظامنامه و مطابق دستور العمل های انجمن بلدیہ امور شهر را اداره نماید اداره بلدیہ صورت صحیحی از کلیه اموال متعلق بشهر را باید داشته باشد و امور جاریه شهر را انجام دهد و بوسیله در دست فراهم نمودن اصلاح وضع شهر باشد و اطلاعاتی که برای انجمن بلدیہ لازم میشود تحصیل کرده بانجمن مزبور رساند و موافق احکام آن عمل نماید و اوضاع جمع و خرج شهر را مرتب کند و مالیات و عوارض شهری را وصول نموده بر طبق دستور العمل های انجمن بلدیہ که موافق قوانین خواهد بود خرج نماید و در دیوان خانہ امور محاکم عدلیه برای امور شهری ممی و مدعی علیہ و اتسع شود بجای لازم شکایت نماید و با اجازه دستور العمل انجمن بلدیہ با ادارات جزء خود تقشیر و رسیدگی نماید و کلیه حساب و رایورث اقدامات خود را بانجمن تقشیر و رسیدگی با ادارات جزء را بانجمن بلدیہ دهد و رایورث ها و حسابهای مزبور را بطریق رسانده باشد

۹۵ - امور داخلی اداره بلدیہ و تقسیم کار صادر آن اداره موافق دستور العمل انجمن بلدیہ مرتب خواهد شد و امور راجعه بداره بلدیہ با اکثریت آراء انجمن میباید در صورت تساوی آراء رای کلانتر اکثریت را معین کند ولی هر گاه کلانتر رای اکثریت را مضر بمصالح عموم و منافع شهر بداند مجاز است که رای اداره بلدیہ را موقوف الاجرا گذارد مراتب را بانجمن بلدیہ اظهار کند

۹۶ - کلانتر مکلف است که کمال مراقبت را در انتظام امور اداره بلدیہ بعمل آورد

۹۷ - حاکم حق تقشیر و رسیدگی بداره بلدیہ چیزی مشاهده کند که خلاف قاعده و دستور العمل ها باشد حق دارد بداره بلدیہ اخطار نماید و در صورتی که اداره مزبور مرتبه متنبه نشود مراتب را بانجمن بلدیہ اظهار کند و چنانچه انجمن بلدیہ با اداره بلدیہ هم برآی شده مسئله بوزیر داخله تقدیم خواهد شد حکم وزیر داخله برای اداره بلدیہ حتی الاجراست ولی انجمن بلدیہ حق دارد مادامی که دیوانخانه ادارات تشکیل نشده بکمیسیون مرکب از اعضای شورای ملی و سنا بعهده تساوی شکایت نماید

۹۸ - ادارات بلدیہ میتواند عرضحال و مستدعیات خودشان را بوسیله حاکم بوزار تغذیه های لازم تقدیم نمایند

۹۹ - برای اینکه امور شهری خوب اداره شود انجمن بلدیہ حق دارد که کمیسیونهای اجرائی تشکیل کرده بهر کدام برشته کاری را بسپارد کلیه کمیسیونها در تحت نظارت

اداره بلدیہ بوده موافق دستور العمل های انجمن بلدیہ رفتار خواهند کرد

۱۰۰ - رؤسای کمیسیونها را اداره بلدیہ از میان اعضای خود انتخاب خواهد کرد و اگر اداره بلدیہ تصویب ننماید که رئیس کمیسیون از خارج انتخاب شود آن شخص در اداره بلدیہ در وقت مذاکره امور راجعه بکمیسیون حاضر و صاحب رأی خواهد بود

۱۰۱ - هر گاه برای اداره کردن اموال و دارائی شهر اشخاصی لازم شود که اهل خیره و فن باشند اداره بلدیہ حق دارد بقدر حاجت این نوع اشخاص را از خارج مستخدم نماید عزل و نصب اجزاء اداره بلدیہ از قبیل معمر و دفتر دار و غیره با کلانتر است

۱۰۲ - کلانتر و معاون او اعضای اداره بلدیہ و سایر مستخدمین بلدیہ از خریدن اموال شهر در موارد فروش آنها ممنوعند

فصل پنجم - در باب مستخدمین بلدیہ

۱۰۳ - هر گاه در انجمن بلدیہ شکایتی از کلانتر یا معاون او یا یکی از مستخدمین اداره بلدیہ بود در هر جزو آن مطرح مذاقه باشد مستخدمین مزبور نمیتوانند در انجمن حاضر شوند و انجمن بلدیہ در این موارد رئیس و معاون جدیدی موقه انتخاب نماید

۱۰۴ - کلانتر و معاون او و اعضای اداره بلدیہ و منشی آن اداره جزو مستخدمین دولت محسوب خواهند بود و در ترفیع رتبه و سایر حقوق حکم مستخدمین دولتی را خواهند داشت

۱۰۵ - قواعد انفصال مستخدمین فوق الذکر در صورت استعفا آنها قبل از انقضای مدت چهار سال از قرار تفصیل است : انفصال کلانتر ها در پایتخت و در کسی های ایالات متوسط با اجازه مایبونی است انفصال کلانترها در شهرهای متوسط و کوچک و همچنان معاون کلانتر ها مطلقاً با اجازه وزیر داخله است

۱۰۶ - کلانتر و معاون او و اعضای اداره بلدیہ و اجزای دوائر و انجمن های جزو آن علامتی موافق نقشه نمونه که با اعضای مایبونی رسیده خواهند داشت و ملبوسه مینیم تر نسبت مخصوص آنها داده میشود

۱۰۷ - انتخاب کلانتر و معاون او برای مدت چهار سال است تعیین مدت مأموریت متنی اداره بلدیہ متوسط برای انجمن بلدیہ است

۱۰۸ - مستخدمین اداره بلدیہ که از خارج دعوت میشوند باید شرایطی را دارا باشند که در باره انتخاب کنندگان اعضای انجمن بلدیہ معین است

سواد دستخط مبارک

قرار داد نامه بلدی بطوریکه نوشته شده است صحیح است بیست و پنج ذیح الثاني ۱۳۲۵

مذاکرات روز پنجشنبه چهارم ربیع الاولی ۱۳۲۵

دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز سه شنبه دوم ماه و آقای حاج سید نصر الله قرائت نمودند و سپس شروع به خواندن بقیه نظامنامه بلدیہ شده و مطرح مذاکره گردید

نستی از نظامنامه قرائت شده بود که آقا میرزا سید محمد مجتهد به مجلس ورود فرموده چنین بیان کردند که پیش از همه چیز بزرگ فکری برای عارضین بکنید که ما آسوده شویم اگر رسیدگی به نظامات مردم ربط بمجلس ندارد که مردم را جواب بگویند تا با ما کاری نداشته باشند و الا نوعی نمائید که ما بتوانیم بیاییم اینکه نمیشود هر روز که ما به مجلس

میآیم از دم درنا اینجا نمیرسیم بیست نفر جلو ما را گرفته لذت کنند این مجلس فقط برای نوشتن قانون نیست آخر فکری هم برای عارضین نمائید الان این شخص که در باین عارض است بگوید سیر ما را کشته اند تعقیب نمائید ببنیاد صحیح است علاج کنید جواب داده شد اولاً وظیفه این مجلس اجرا ک نیست تکلیف این مجلس گفتن و نوشتن است

ثانیاً بطوریکه در چندی قبل قرار شد انجمن تحقیق عرایض معین شده دوازده نفر از وکلا محترم در انجمن حاضر و در عرض هارضین رسیدگی و تحقیق بنمایند دیگر از مجلس چه کوفاهی شده؟ آقای سید محمد جواب دادند صحیح است اولاً وظیفه این مجلس اجرایی نیست ولی مردم ملتفت نیستند و بحکومت هم عارض میشوند رسیدگی نمی شود لهذا ملتجی بانجا میشوند لابد باید مجلس رسیدگی نموده بهر اداره که راجع است رجوع نموده و استنادگی کرده جواب بخواهد و ثانیاً گفتند انجمن عرایض منتهی شده پس این عارضین چه میکنند؟ جمعی از وکلا اظهار داشتند که انجمن عرایض از صبح منتهی است تا نزدیک ظهر و تا صبح عارضین است و مخصوصاً امروز (۲۳) رقه در باب عارضین نوشته شده و همچنین تا کنون دوازده مرتبه در رقه بیرون رفته و جواب هزار و پانصد از این رقهها گرفته شده دیگر مجلس چه بکند و پیش از اینکه تکلیف ندارند آقای سید محمد بهر فرمودند چون مردم ملتفت نیستند و گمانشان اینست که وقت مجلس آمده و جلو ما را بگیرند خوب است انجمن عرایض هم همان وقت مجلس منعقد شود که هر کسی متظلم است رجوع بانجا شده دیگر ما را از دست نکنند بالاخره پس از مذاکره و گفتگو قرار شد این شخص که عارض بود پسرش را کشته اند رجوع بدیوان خانه عدلیه بکنند لهذا آقای سید الحکماء از مجلس رفته از روی تعقیق پسرش اولیای مقتول رسیدگی کرده و رقه از طرف مجلس بوزار عدلیه نوشته شده عارضین را باشخص مخصوص فرستادند بدیوانخانه عدلیه که سریعاً پسرش آنها رسیدگی و احقاق حق شود باز شروع بقرائت نظامنامه بلدیہ شده و در بین قرائت نظام نامه ۳ نفر از وکلای کرمان ورود بمجلس کردند که اسامی آنها از قرار ذیل است : (آقای آقاییچیی (آقای شیخ حسن خان) (آقای شمس الحکماء)

پس از تمام شدن نظام نامه از وکلای کرمان معرفی شده عموم اهل مجلس تبریک گفتند و بعضویت مجلس مقصد پذیرفته شدند و ورهه رأی برای تصویب و اجرای بقیه نظام نامه بلدیہ که خوانده شد منتشر گردید

(۱۷) رأی داده شد و نیز در بین قرائت نظامنامه بلدیہ حاج بهر العلوم وارد مجلس شد و در آن موقع ده دوازده نفر از وکلا برخاسته از مجلس بیرون رفتند یکی از وکلا عنوان کردند بنیر سید جهت این رفتن و کلا چیست پرسیدند جهت چیست جواب دادند بجهت آمدن حاج بهر العلوم است میگویند این کاری که از حاج بهر العلوم صادر شده ما تکلیف خود را نمی دانیم که با بودن حاج بهر العلوم در این مجلس باشیم لهذا آقای وثوق الدوله نایب رئیس آقای حاج بهر العلوم گفتند بروند اطلاق دیگری و کلاه بر گردند تا بعد رسیدگی و تحقیق صحیح شود و حاج بهر العلوم از مجلس رفتند و کلا باز گشت نموده و در

خود را معین کنند که اسباب اشکال پستخانه و غیره که باید جواب برسانند نشده و نیز موجب تعطیل کار نکردند دیگر این که هر کسی عریضه مینویسد یک (نمبر) عریضه که قیمت آن یک قران باشد گرفته بر عریضه خود بپسباند که ماه اعتبار آن عریضه شده و این نمبرها را هم در پستخانه بفروشد دیگر اینکه در ساعت معین هر کدام از اعضا انجمن حاضر نشدند دو هزار بدهند در صندوق جمع شده بستمعین داده شود مسئله اولی را که اعلان شونده تصدیق کردند مسئله ثانی را جمعی قبول نکردند گفتند حالا زود است و بعضی گفتند ضرر ندارد و موجب اعتبار عریضه است و همچنین مسئله سیم را بعضی تصدیق نموده و بعضی ایراد کردند قرار شد مذاکره در این خصوصها بشود و پس از این یکی از وکلا چنین اظهار داشت ما که در این مجلس نشسته ایم برای حفظ حقوق ملت و ملت شامل افراد ملت است پس حفظ حقوق افراد لازم است و امروز در این مجلس بیگنراه از افراد ملت کسید و محترم و معلوم نیست مقرر باشد تصنیح حق شد جواب داده شد که ما وکلا اینجا نشسته ایم برای حفظ حقوق دولت و ملت این اشخاص که هنگام ورود حاج بهر العلوم باشند رفتند خیانت خود ندانستند که با حضور او باشند همین طور که عقاید آزاد است این طور افعال هم آزاد است باز همان وکیل اظهار کرد کدام لایحه از طرف مجلس نوشته شده که او مقصر است جواب داده شد با وجود آن تلگراف که پریروز در مجلس خوانده شد و صراحتاً تلگراف نموده گوش باین تلگراف ندهید و آن تلگراف از طرف مجلس بود آیا باز نمیشود گفت که او مقصر است و خیانت کرده یکی دیگر از وکلا بیان کرد در یک مورد حق پاشاهزاده است و آن اینست که قرار شد پریروز از طرف مجلس بهاج بهر العلوم اخطار شود که باین مجلس ورود ننماید این تعقیق در کار ایشان رسیدگی شود حال اگر از طرف مجلس اخطار شده و ایشان آمده اند که هیچ والا کسی حق اعتراض نداشته جواب دادند که بتوسط وکلا و حجج اسلام اخطار شده و آقای وثوق الدوله نایب رئیس چنین تقریر کردند این مسئله صحیح است ولی چون در نزد بعضی تصدیق و خیانت ایشان ثابت شده بر حسب تکلیف و کالت خودشان باشند بروند لهذا من از حاج بهر العلوم خواهش کردم بروند اطلاق دیگر و کلاه بر گردند که بعد رسیدگی شود در این وقت مجلس ختم شده عموم و کلا بر خاستند که جناب آقا میرزا سید محمد مجتهد از اطلاق انتظار که بجهت رفع کسالت رفته بودند مراجعت کرده فرمودند و کلا بیرون دو باره مجلس متعقد و بار از تفصیل حاج بهر العلوم صحبت شد و آقای سید محمد سؤال نمودند این وضع که با حاج بهر العلوم رفتار شد با اکثریت آراء بود جواب دادند خیر با اکثریت نبود ولی هر کس در وکالت یک تکلیفی بر سرای خود میداند این اشخاص تکلیف خود را بوسیله آن تلگرافی که حاج بهر العلوم برشت مغایره نموده و نزد خود جناب آقا اقرار کرده چنین دانستند که همچو شخص در مجلس مقدسی که رأی گرفته میشود نباید باشد آقا سید محمد فرمودند صحیح است نزد من اقرار کرده حال شاید جوابی در مقابل داشته باشد گذشته از این خوب بود قبل از وقت باو اخطار میگردند که باین مجلس نباید جواب دادند محض اجترام بتوسط حجج اسلام اخطار شد بعضی جواب

دادند که لازم بود که از طرف مجلس رسماً اعلام شده باشد با جمیع اهل مجلس از مذاکره اجتناب می کنند گفتند خیانت او ثابت و معلوم است و بعضی گفتند رسماً باید تحقیق و رسیدگی شود در مجلس خیانت حاج بهر العلوم ثابت شود قرار شد مجدداً آن تلگرافیکه برشت مغایره نموده با حضور خودش قرائت شود چون بهر العلوم ولته بود گفتند باشد در مجلس دیگر پس از این یکی از وکلا چنین عنوان کرد مطلبی است که خیلی اهمیت دارد و آن اینست از قراریکه شنیده ام در انجمن برادران نظامیکه هر روز در خانه یکی از سردارها انجمن دارند نطقه اشده و گویا تحقیق هم کرده اند صحت داشته که باعث پول بردن دولت پشاهان نظام مجلس و روسای بانک ملی است و حال آنکه چندی قبل که وزارت مالیه وجهیکه دولت لازم داشت لایحه نوشته بمجلس مقدس فرستاده بودند در آن لایحه بهمه جهت گویا دو بیست و سی و پنجاه تومان برای حقوق قشون معین کرده بودند مجلس سپس از همه او را تصدیق و تصویب نموده و قبل از اینکه قرار داد نامه بانک تمام شود رؤسای بانک از این بابت شصت و پنجاه هزار تومان دادند و صد هزار تومان هم از بابت پیش قبضه خراسان و فارس که دولت گرفته بود و باید باینک ملی بدهد نداده و از بابت حقوق قشون حساب کرد و همچنین صد هزار تومان از تلگرافخانه گرفته از این بابت برداشتند این میشود دو بیست و شصت و پنجاه هزار تومان چیزی هم علاوه از آن مقدار که خودشان خواسته بودند داده شده در اینصورت جهت چیست که این طور سراز راهیج میشود که مجلس مانع است پول بشما داده شود جمعی گفتند چه این تعقیب معلوم است چیست مقصود این است سر بارها از مجلس مقدس منضجر شوند و یکی از وکلا اظهار کرد که باید در این خصوص بوزارت جنگ اخطار شود در مجلس حاضر شوند و در این باب توضیحات خواسته شود گفتند این پول معقلاً بوزارت جنگ رسیده حال چرا با افراد قشون داده نشده باید معلوم شود باز همان وکیل اظهار کرد در اینخصوص هم باید از وزارت جنگ توضیح خواست که این پول رسیده یا رسیده و نیز در روزنامه مجلس خوب است این مسئله که مجلس مانع است از پول دادن بقشون تکذیب شود و یکی دیگر از وکلا چنین بیان نمود که کلیه باید معلوم شود که چرا دولت از بانک ملی پول نیکبرد جواب داده شد فلان مسئله که راجع بقشون است تحقیق شود و در این وقت مجلس ختم گردید

مذاکرات روز شنبه ششم شهر ربیع الاول ۱۳۲۵ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه چهارم را آقای سید محمد تقی قرائت کردند و قبل از شروع مذاکره تلگرافی از طرف نجار رشت بمجلس مغایره شده بود قرائت شد اشعار داشت باینکه حاجی داود از طرف تجار بوکالت حاضر و برای آمدن مشارالیه بمجلس محترم هیچ ممانعت نیست جز این که بعضی بیگانهها باعث فساد شده و نسبت به علمی شرع مقدس توهین شده اولاً آنچه لازمه توفیر و احترام است درباره علمای محترم رشت رعایت شده روانه دارند و ثانیاً جزای مقصدین داده شود که مابا اقمیداری ما گشته حاجی داود روانه نائیم هر گاه حقوق تجار در مجلس مقدس محترم محفوظ است اجرای این دورا استدعا داریم در این وقت رئیس چنین اظهار کردند این جناب حاجی دارد

اظهار کرد خوب است توضیح بکنم مالیات و معنی مسئولیت وزیر مالیات فرانسه را من نمیخواهم که فریب بدهم ولی با وضع حاله ایران آنقدر مینوانم که خلاف نکنم هم میگویم اما اگر ترجمه مسئولیت بد بیضا نمودن است و باید مثل وزیر مالیات فرانسه همین اسامی ترتیب مالیات اینچنین را بدهم بنده این مسئولیت را قبول نمیکنم جواب داده شد که آیا این جواب آن استوائالی است که از شماست این مساعده گرفته شده نباید اطلاع شما باشد یکی دیگر از وکلای سابرورزا میگویند مجلس نیست و مملکت هم مشروطه نیست مبرماتید (با وضع حاله ایران) این لفظ یعنی چه عمل مالیات که ارجاع بوزارت مالیات است فراموشی و وزیر دربار در او دخالت ندارد و مسئولیت او این است که موجود مالیات هر جا مصرف شد باید با اطلاع او باشد اگر نمیتواند از عهده بر آید باید استعفا بدهد و وزیر مالیات جواب داد من تکلیف مملکت مشروطه نیست ولی اجری هم یک قانون دارد پناه گفتند جمع و شرح مملکت کلیه باید با اطلاع وزیر مالیات باشد وزیر مالیات که بگویند اطلاع ندارم نمیشود از ایشان پذیرفت وزیر مالیات چنین جواب دادند که اگر یک کسی مثلا در بیور بلوچستان بخلاف ترتیب وزارت مالیات رفتار کند مجازات او چیست و بجه ترتیب باید مجازات داده شود یکی دیگر از وکلای اظهار داشت عرض بنده در طهران است نه در سایر ولایات میگویم آن چیزیکه از بیات مساعده از حکام گرفته و روانه کردند چرا با اطلاع شما و اعضای شما نشده در این موقع رئیس وکیل ناطق را مخاطب نمود اظهار کردند در هیچ جامعه معلوم نیست که ناطق مجلس منحصر بیک نفر باشد سایرین هم باید عقیده خود را بیان کنند لهذا یکی از وکلای آذربایجان چنین عنوان کردند که جناب وزیر مالیات فرمودند مسئله تیولات هنوز قانونی نشده در کدام مملکت یک کتاب نوشته اند آنوقت او را قانون کردند در هر جای که چیزی را که مجلس رای داد آن قانون است و در مسئله تیولات لایحه قانونی نوشته شده شما باید آنرا به رساله مبعری بدارید

وزیر مالیات - شما او را داده اید بوزارت داخله بعهده هایونی برسانند

وکیل آذربایجان - قریه دیگر گفتید مسئله بودجه مالیات خیلی مفشوش بوده عمل گمرک که منظم بوده از عایدات گمرک آذربایجان از عایدات بنظر فیهی چیزی فرستاده اید پناه

وزیر مالیات - قدری فرستاده اند و باید صورت آن را به بنیم و بگویم چه قدر است

وکیل آذربایجان - علی الظاهر بست از گمرک مبعری شده بود چه اینکه با هم است چیست

وزیر مالیات - بنده مبعری کردم

وکیل آذربایجان - اگر سفید از او بود چه طور تمام احکامات باسم مباشرین گمرک صادر میشود و خود سردار منصور میگوید ریاست من اسم نامی است

وزیر مالیات - سردار منصور آمد پیش من و من نوشتم که تمام را تمویل بدهند حال باید سردار منصور بگوید در کجا قصور شده تا من رفع نمایم یکی دیگر از وکلای آذربایجان چنین بیان نمود اینجا یک اشتباهی بزرگ واضح شده و او این است که خیال میکنند تمام مسئولیت در این مملکت بگردن رعیت است که مثلا پنج تومان از مالیات ندادند اما آنکه گرفته است مسئول نیست و حال آنکه این مقدم تراست و

است از وزارت مالیات خواهد کرد این حقوقات که داده میشود توقیف شود تا بودجه بگذرد

وزیر مالیات - بل چیزی از طرف مجلس نوشته شود چه عیب دارد (صحبت شد بجناب وزیر مالیات نباید این قدر سخت گیری شود)

وزیر مالیات - من باینجه عقیده ام این است که برای کار است اما یک چیزی را باید توضیح بکنم تکلیفی را معین میکنند آنرا اسباب اورا هم باید معین نمود پناه (لا ینکلف الله نفسا الا وسعها) من بقدر قوه حاضریم که جدو جهد نمایم

یکی از وکلای آذربایجان چنین گفتند که ما مسئولیت باین درجه را قبول نداریم

آقای امیر زاسیله محمد مجتهد این در وقتی است که وزارت مالیات قدرتی داشته باشد پایبند قانون باشد پایبند قدرت

باز همان وکیل آذربایجان چنین اظهار نمود یک مطلبی است وقتیکه در مملکتی مجلس ملی تأسیس شد قرار است اسم شخص اعلی حضرت و کساش در مجلس برده نشود هشت نفر را معین کرده اند که ما باید گریبان آنها را بگیریم حالا اگر از همه طرف ملامت شود لابد مستی از بالا بچسبیم و اگر صراحتاً حرف بزنم آنوقت میگویند تند روی شده پس تکلیف چیست

وزیر مالیات - قدری صحبت بکنم اذهان سپور شود ترتیب وزارت مالیات در خارج چطور است ضرر ندارد آیا میدانید وزارت مالیات چه قدرت دارد مثلا وقتی که اینجا سیگار میکشد در صد فرسخی قانون برای او کار میکند یعنی کسیکه مالیات خود را ندهد محکمه قانونی از او بگیرد و اگر کسی مال دیوان را بخورد میدانید مجازات او چیست؟ وزارت مالیات فراموش ندارد محکمه قانونی کار میکند من نمیگویم حالا هیچ کار نباید کرد ولی این را میگویم که باید ترتیب کار را فراهم آورد

یکی از وکلای چنین جواب داد تمام اینها را همه میدانیم ولی میخواهم این کار صورت صحیح پیدا کند این هشت نفر وزیر که مسئولیت را بعهده گرفته اند اگر بدانییم از عهده بر نمیآیند و کارهای خود را بزمن بگذارند آنوقت طرف ما میدانند تکلیف چیست و کاری بکسی میشود بدانییم شما تقصیر ندارید ولی از عهده بر نمیآید آنها اینکه آلت مسئله شده اند نمیتوانند از عهده مسئولیت بر آیند همان بگویند از عهده بر نمیآیند تکلیف معلوم میشود

وزیر مالیات - اول مجلس گفتیم و حالا هم میگویم از این حرفها نیز نجم حرف باید گفته شود در هر حالی از حالا تا وقتیکه باشم بدل جدو جهد را در خیر خواهی دولت و ملت میکنم چه وزیر مالیات باشم یا نباشم

یکی از وکلای عنوان کرد در خصوص بانک خود مؤسسون هم اینجا حاضرند قرار بود دولت پول بگیرد چرا نمیگیرند

وزیر مالیات - قرار داد نامه خوانده شود آنوقت (گفته شد مسئله قوی نوشتن را هم که مؤسسون قبول نکردند دیگر چه ایرادی هست)

وزیر مالیات - تامل که این مسئله را بمن نگفته بودند

یکی از رؤسای بانک - چند روز قبل در

است از وزارت مالیات خواهد کرد این حقوقات که داده میشود توقیف شود تا بودجه بگذرد

وزیر مالیات - بل چیزی از طرف مجلس نوشته شود چه عیب دارد (صحبت شد بجناب وزیر مالیات نباید این قدر سخت گیری شود)

وزیر مالیات - من باینجه عقیده ام این است که برای کار است اما یک چیزی را باید توضیح بکنم تکلیفی را معین میکنند آنرا اسباب اورا هم باید معین نمود پناه (لا ینکلف الله نفسا الا وسعها) من بقدر قوه حاضریم که جدو جهد نمایم

یکی از وکلای آذربایجان چنین گفتند که ما مسئولیت باین درجه را قبول نداریم

آقای امیر زاسیله محمد مجتهد این در وقتی است که وزارت مالیات قدرتی داشته باشد پایبند قانون باشد پایبند قدرت

باز همان وکیل آذربایجان چنین اظهار نمود یک مطلبی است وقتیکه در مملکتی مجلس ملی تأسیس شد قرار است اسم شخص اعلی حضرت و کساش در مجلس برده نشود هشت نفر را معین کرده اند که ما باید گریبان آنها را بگیریم حالا اگر از همه طرف ملامت شود لابد مستی از بالا بچسبیم و اگر صراحتاً حرف بزنم آنوقت میگویند تند روی شده پس تکلیف چیست

وزیر مالیات - قدری صحبت بکنم اذهان سپور شود ترتیب وزارت مالیات در خارج چطور است ضرر ندارد آیا میدانید وزارت مالیات چه قدرت دارد مثلا وقتی که اینجا سیگار میکشد در صد فرسخی قانون برای او کار میکند یعنی کسیکه مالیات خود را ندهد محکمه قانونی از او بگیرد و اگر کسی مال دیوان را بخورد میدانید مجازات او چیست؟ وزارت مالیات فراموش ندارد محکمه قانونی کار میکند من نمیگویم حالا هیچ کار نباید کرد ولی این را میگویم که باید ترتیب کار را فراهم آورد

یکی از وکلای چنین جواب داد تمام اینها را همه میدانیم ولی میخواهم این کار صورت صحیح پیدا کند این هشت نفر وزیر که مسئولیت را بعهده گرفته اند اگر بدانییم از عهده بر نمیآیند و کارهای خود را بزمن بگذارند آنوقت طرف ما میدانند تکلیف چیست و کاری بکسی میشود بدانییم شما تقصیر ندارید ولی از عهده بر نمیآید آنها اینکه آلت مسئله شده اند نمیتوانند از عهده مسئولیت بر آیند همان بگویند از عهده بر نمیآیند تکلیف معلوم میشود

وزیر مالیات - اول مجلس گفتیم و حالا هم میگویم از این حرفها نیز نجم حرف باید گفته شود در هر حالی از حالا تا وقتیکه باشم بدل جدو جهد را در خیر خواهی دولت و ملت میکنم چه وزیر مالیات باشم یا نباشم

یکی از وکلای عنوان کرد در خصوص بانک خود مؤسسون هم اینجا حاضرند قرار بود دولت پول بگیرد چرا نمیگیرند

وزیر مالیات - قرار داد نامه خوانده شود آنوقت (گفته شد مسئله قوی نوشتن را هم که مؤسسون قبول نکردند دیگر چه ایرادی هست)

وزیر مالیات - تامل که این مسئله را بمن نگفته بودند

یکی از رؤسای بانک - چند روز قبل در

تقریر نمود میخواهم که دو توضیح عرض بکنم یکی برای وزارت مالیات و یکی برای وکلای محترم اما عرض از مسئولیت وزارت مالیات این است که آنچه در مملکت از بیات مالیات گرفته میشود و داده میشود باید با اطلاع وزارت مالیات باشد نه این که در شیراز یا جای دیگر ماموری خلاف کرد امسئول است این معنی مسئولیت نیست و آن مسئولیت را هر وقت میخواهید میگویند باید شروع شود و معلوم میشود هنوز شروع نشده و متأسفانه می بینیم که با وجود شش کرور کسر باز موجب دستوری و غیره میدهند اما توضیح برای وکلای محترم در هیچ مملکتی رسم نیست هر وقت وزیر مسئولی در مجلس حاضر شد یکی یکی از وکلای سؤال کنند و آن وزیر مسئول جواب بدهد چه در اسم این است هر مطلبی که حاصل کرده هر چه لازم دارد از صورت و غیره حاضر کرده باید مجلس جواب بدهد ولی تکلیف وزیر مسئول همان است که گفته شد اما تصحیح بودجه هم با مجلس است اگر منتظر باشید وزراء تصحیح کنند نخواهند کرد ما باید تمام شده آنها را برای خود بتراشیم و مردم را با خود دشمن کنیم بودجه را اصلاح بکنیم و این وظیفه مجلس است یکی از وکلای آذربایجان چنین بیان کرد هر کس در اینجا مطلبی را تعقیب میکند و وزیر جواب صریح نمیکویند اینجا هم ایراد می نمایند که بوزراء اعتراض نکنید و ملائمت بکنید ولی من خواهم گفت بوزیر خارج هر چه رجوع میشود جواب نمیدهد و بعضی از وزراء هستند که این مجلس مقدس را استهزاء میکنند و اسم بنیرم زیرا که قدری از آن بخورم بر میخورم و نمیدانم در مقابل این چه باید گفت یکی دیگر از وکلای عنوان نمود جناب وزیر مالیات اینقدر مسئولیت نمیتواند بعهده بگیرد یکی دیگر از وکلای اظهار داشت ما باید بدانیم که عیب اساسی دامن کلی است او را باید اصلاح کرد و آن امر کلی این است که کار دودست خود وزراء مسئول نیست یکی دیگر از وکلای بیان نمود ما یک ایراد داریم بوزراء که در صورتیکه از عهده مسئولیت خود نمیتوانند بر آید چرا استعفا نمیدهند گفته شد از این مطلب بگذرد یکی دیگر اظهار داشت باید وزراء مسئولیت را قبول بکنند که از عهده بر آیند یا استعفا بدهند پس از این یکی از وکلای آذربایجان چنین عنوان نمود که چون آقای تقی زاده صحبت از وزارت خارج نموده اند مرا جلب کردند بمطلبی که باید بگویم و آن این است چند روز پیش امر مهمی اتفاق افتاد در آذربایجان خیلی اهمیت داشت گویا مجلس لازم دید که در این مجلس علنی گفتگو شود و قرار شد که در یک کمیسیونی مذاکره آن بعمل آید ولی این مساعدتی بود که مجلس از وزارت خارج نمود و مطلب را رجوع کرد بآنجا و دو روزه جواب خواست ثویا وزارت خارج این مساعدت را حمل بر عدم مساعدت نموده و بعد از چهارده روز چنین امر مهمی را جواب ندادند باید آوری کردیم که میخواهیم این در مجلس گفتگو شود جواب چه شد حالا جواب داده اند مثلاً اینکه بیگانه بوده اند یا این که هیچ اطلاع ندارند و اکنون لازم است آن مساعدت را از وزارت خارج سلب کردیم و مطلب را اهمیت داده و آن مطلب مهم را

آن کمیسیونی که وزرا حضور داشتند و جنبه ای هم بودید گفتیم اگر چنانچه مسئله قبولی نوشتن را هم بانک قبول کند دیگر عمل تمام است و ایرادی نخواهد بود همه بودند فرمودید باید عرض کنم

یکی دیگر از وکلای اظهار داشت بر فرض آن روز گفته نشد همین حالا گفتند به بینیم عمل تمام است پایبند معطلی دارد

یکی دیگر از وکلای عنوان نمود چون میخواهیم از بیات حقوق بعقود خود بپرستد این است تأکید داریم

وزیر مالیات آن شب گفته شد این دو کرور که حالا میدیدیم همین قدر است که به صرف متخرج لازم برسد دو کرور دیگر که قرار گذاشته اند یک کرور را ششاه دیگر و یک کرور را نمانده دیگر بدهند باز بیات حقوق چه باید کرد

یکی از وکلای - حال شما چه صلاح اندیشی کرده اید

وزیر مالیات - اگر بتوانیم کاری بکنیم که وعده دو کرور نزدیک شود ضرر ندارد

یکی دیگر از وکلای - آنروز که قرار داد نامه در اینجا قرائت شد شما گفتید اگر مؤسسون قبولی را بنویسند مطلب تمام است

وزیر مالیات - این طور نگفتم گفتیم این قرارداد نامه با زور مجلس و زور خوانده شود آنوقت پول گرفته شود

یکی دیگر از وکلای - بدون گرفتن دولت پول را از ایشان شکست است بانک تشکیل شود زیرا که اگر امتیاز نامه را ندهند بانک تشکیل نمیشود حال با پول را بگیرند یا امتیاز نامه را بدهند

وزیر مالیات - آیا از بیات حقوق باین وعده رضی شده قبول میکنند

یکی دیگر از وکلای - اگر دولت این پول را باین شرایط نگیرد بجه وسیله از بیات حقوق را پول می دهد

وزیر مالیات - وسیله دیگری نیست گفته شد بیات کاری بکنید بانک تشکیل شود

وزیر مالیات - بانک باید تشکیل شود ولی یک اندازه پول نقد لازم است

یکی دیگر از وکلای دو کلمه گفته شد که تمام این حرفها زیادی است کدام کار شما درست شده اقدار در اسول هم نشده و نخواهد شد

وزیر مالیات - این قرارداد نباید در مجلس وزرا خوانده شود و بعهده هایونی برسد آن شب نبودید گفته شد غیر از مسئله قبولی نوشتن یک قدری پول نقدی هم لازم است

یکی از وکلای - غیر از آن قراردادی که وزراء مجلس مقدس تصویب کرده اند دیگر مدول آنرا کسی تصویب نکرده بود و ما منتظر عدول از آنهم نبودیم

یکی دیگر از وکلای - بعضی این استعراض را تصویب نمیکنند بجه اینکه نمیتوانند دخل نمایند یکی از وکلای آذربایجان چنین عنوان کرد که این ظاهر مجبول را باخر بردن مشکل است و ما میخواهیم باطن اورا بدانیم هر چه میسریم از هر وزیر مسئولی نمیتواند از پیش خودش جواب بدهد مجبور است که بجای دیگر رجوع کند و این کار بکل باطن دارد یکی دیگر از وکلای چنین

من در اینجا بگویم چندین قبل جنرال فونسل روس در تبریز بدون قانون مداخله در امورات داخله آذربایجان نموده و بی شکاری آنجا در استنطاق در آورده بعضی سؤالات کرده و اسامی اعضاء انجمن تبریز را حتماً خواسته و تهدید کرده بود این مطلب این طور می نماید که می خواهد در تمام کارهای داخله مداخله نماید و ما گفتیم که این حرکت جنرال فونسل از شک خارج نیست پایبند سر خود این کار را کرده باشد در این صورت باید منزلت شود یا اینکه با اطلاع سفارت خودش بوده در این صورت لایق باید آندو کاغذ رسمیکه بی شکاری آذربایجان نوشته پس گرفته و مددرت بخواند یا اینکه از اینجا تصویب کرده اند در این صورت هم باید تکلیف معین شود حال بعد از چهارده روز وزارت خارجه در روی یک صفا کاغذی جواب میدهی نوشته است که این حرکت جنرال فونسل محض دانستن تکلیف و اطلاع بوده است پس معلوم میشود که وزارت خارجه بعد از هر مطلب مهمی باشد جواب نخواهد داد یکی دیگر از وکلای آذربایجان چنین اظهار داشت که این مطلب ملی است در صورتیکه می گویند جنرال فونسل تادروز بی شکاری آذربایجان خیلی تهدید و سخت گیری میکرد و کاغذهای رسمی اورا بتوسط تلگراف خانه فرستادند مهذا وزارت خارجه جواب نمیدهد دیگر چرا مطالبه می نمایند و پیش از این بوزیر خارجه و وزیر دول خارجه می گفتند حالا معلوم میشود صحیح است زیرا که وزیر خارجه از امورات این مملکت که اطلاع ندارند همان وزیر دول خارجه هستند باز همان وکیل آذربایجان اظهار کردند در موقعی که بطور پیش بیاید که باستقلال داخلی ما برخورد دیگر گفتگوی این مطالب لازم نیست اگر ما میتوانیم استقلال خودمان را حفظ میکنیم و الا واگذار میکنیم و در این وقت مجلس ختم گردید

مذاکرات روز شنبه ۱۳ ربيع الاول ۱۳۳۵

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۱۱ آقا میرزا ظاهر قرائت نمودند

بدوا یکی از وکلای آذربایجان چنین عنوان نمود که الساعه طهران از جهت امر نان نزدیکست آشوب بشود درد کان هر ناوانی جمعیت جمع شده نمی توانند نان بگیرند در این فقره یک قرار لازمه داده شود که مردم آسوده شوند اینک وزارت داخله یا سایرین را اظهار می نمایند تمام طرفه است و باین طرفه هیچ کاری پیش نمیرود

رئیس - در روز عصری مجلس خاصی بجهت این کار منعقد شد وزارت مالیات و حکومت رؤسای کمیانی نان و جمعی از وکلای حضور داشتند و جناب وزیر داخله بواسطه کاری که داشتند صندر خواسته بودند بالآخره پس از مذاکرات زیاد همه با جدو جهد رفتند که هر شکلی هست گندم برسانند حال رؤسای کمیانی اینجا هستند و بهتر میدانند امروز اقدامی شده پناه وکیل همدان اظهار داشتند که امروز جهت عمل روده در منزل وزیر دربار بودم هر چه میتوانستند در قراهم کردن گندم سعی کردند یک اندازه قبول شد که مال فرستاده شده از خارج حمل شود قریب هزار خروار از قزوین

